

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง สัญชาติของสมาชิกสหกรณ์ตามมาตรา ๖๔ วรรคหนึ่ง (๑) (ข)
แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้มีหนังสือ ที่ กษ ๑๑๑๕/๑๐๘๓๖ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๖๑ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ด้วยสหกรณ์เครดิตยูเนียนมัทคุเทศก์แม่ฮ่องสอน และเพื่อน จำกัด ได้ขอจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับของสหกรณ์ฯ โดยกำหนดให้บุคคลที่ไม่มี สัญชาติไทยแต่มีเอกสารตามที่หน่วยงานราชการออกให้ เป็นสมาชิกสหกรณ์ฯ ได้ ซึ่งนายทะเบียน สหกรณ์ได้พิจารณาแล้วไม่รับจดทะเบียนข้อบังคับของสหกรณ์ฯ ในกรณีดังกล่าว เนื่องจาก ได้มีแนวทางปฏิบัติไว้แล้วว่าแม้พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ จะไม่ได้บัญญัติเรื่องเชื้อชาติไว้ เป็นการเฉพาะ แต่เป็นที่เข้าใจได้ว่าการจัดตั้งสหกรณ์ตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์มีเจตนารมณ์ สนับสนุนให้บุคคลที่เป็นคนไทยรวมตัวกันจัดตั้งสหกรณ์เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการแก้ไขปัญหา ความเดือดร้อนของคนไทยเป็นหลัก ต่อมาคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติได้ประชุม ครั้งที่ ๓/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๖๑ พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มิได้กำหนดสัญชาติบุคคลที่จะมาเป็นสมาชิกสหกรณ์ไว้ เพื่อให้เกิดความชัดเจน ของกฎหมาย จึงขอให้กรมส่งเสริมสหกรณ์หารือไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กรมส่งเสริมสหกรณ์พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อมาตรา ๖๔ วรรคหนึ่ง (๑) (ข) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มิได้กำหนดสัญชาติของบุคคลที่เป็นสมาชิกไว้ จึงเป็นประเด็นปัญหาในข้อกฎหมาย จึงขอหารือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาว่า สัญชาติ ของสมาชิกสหกรณ์ตามมาตรา ๖๔ วรรคหนึ่ง (๑) (ข) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ จะต้องเป็นบุคคลที่มีสัญชาติไทยเป็นการเฉพาะหรือไม่ อย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) ได้พิจารณาข้อหารือของกรมส่งเสริมสหกรณ์ โดยมีผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวง กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

และกรมส่งเสริมสหกรณ์) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า มาตรา ๔^๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดความหมายของคำว่า “สหกรณ์” ไว้ว่า หมายถึงคณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนินการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และมาตรา ๓๓^๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ ได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสหกรณ์เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของบรรดาสมาชิกโดยวิธีช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตามหลักการสหกรณ์ จึงเป็นสิทธิของบุคคลทั่วไปที่จะร่วมกันดำเนินการของสหกรณ์ได้ และเมื่อพิจารณาลักษณะสำคัญอันเป็นองค์ประกอบของสหกรณ์ตามมาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ ซึ่งกำหนดให้สหกรณ์ต้องมีสมาชิกเป็นบุคคลธรรมดาและบรรลุนิติภาวะ และมีคุณสมบัติตามที่กำหนดในข้อบังคับภายใต้บทบัญญัติมาตรา ๔๓ (๗)^๓ ประกอบกับมาตรา ๖๔ วรรคหนึ่ง (๑) (ข)^๔ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ ก็ได้บัญญัติไว้เพียงว่าให้สหกรณ์จัดทำทะเบียนสมาชิกโดยอย่างน้อยต้องระบุชื่อ สัญชาติ และที่อยู่ของสมาชิก ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวแสดงว่าสหกรณ์

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“สหกรณ์” หมายความว่า คณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนินการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๓๓ สหกรณ์จะตั้งขึ้นได้โดยการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ และต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของบรรดาสมาชิกโดยวิธีช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักการสหกรณ์ และต้อง

(๑) มีกิจการร่วมกันตามประเภทของสหกรณ์ที่ขอจดทะเบียน

(๒) มีสมาชิกเป็นบุคคลธรรมดาและบรรลุนิติภาวะ

(๓) มีทุนซึ่งแบ่งเป็นหุ้นมีมูลค่าเท่า ๆ กัน และสมาชิกแต่ละคนจะต้องถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น แต่ไม่เกินหนึ่งในห้าของหุ้นที่ชำระแล้วทั้งหมด

(๔) มีสมาชิกซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กำหนดในข้อบังคับภายใต้บทบัญญัติมาตรา ๔๓ (๗)

ประเภทของสหกรณ์ที่จะรับจดทะเบียนให้กำหนดโดยกฎกระทรวง

มาตรา ๔๓ ข้อบังคับของสหกรณ์อย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๗) คุณสมบัติของสมาชิก วิธีรับสมาชิก การขาดจากสมาชิกภาพ ตลอดจนสิทธิหน้าที่ของสมาชิก

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๖๔ ให้สหกรณ์จัดทำทะเบียน ดังต่อไปนี้

(๑) ทะเบียนสมาชิกซึ่งอย่างน้อยต้องมีรายการ

(ก) ชื่อ ประเภท และที่ตั้งสำนักงานของสหกรณ์

(ข) ชื่อ สัญชาติ และที่อยู่ของสมาชิก

(ค) วันที่เข้าเป็นสมาชิก

ฯลฯ

ฯลฯ

ตามพระราชบัญญัตินี้จะกำหนดให้สมาชิกสหกรณ์มีสัญชาติใดก็ได้ โดยไม่จำกัดเฉพาะว่าจะต้องมีสัญชาติไทยเท่านั้น ดังนั้น สมาชิกสหกรณ์ตามมาตรา ๖๔ วรรคหนึ่ง (๑) (ข)^๔ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ จึงไม่จำเป็นต้องเป็นบุคคลที่มีสัญชาติไทย

ค.จ. ๖๖ / ๒๕๖๒

(นางสาวจารุวรรณ เสงตรกุล)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มกราคม ๒๕๖๒

^๔โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔, ข้างต้น